

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 411-01/15-9/ EPA 865 - VII
Ljubljana, 11. 1. 2016

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1) – druga obravnava

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 47. seji 7. 1. 2016 obravnavala Predlog zakona o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru poslala Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Predlog zakona, ki je tehnične narave, vsebuje tri glavne sklope sprememb veljavnih določb glede poračunavanja finančnih obveznosti Republike Slovenije, ki so vezane na uresničevanje 161. člena ZPIZ-2, in sicer: uskladitev z novo pokojninsko in invalidsko zakonodajo; tehnično izvedbo pravice iz 17. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in spremembe določb glede poračunavanja finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja Skladu obrtnikov in podjetnikov (SOP).

Komisija se je na podlagi razlage predstavnika Ministrstva za zunanje zadeve seznanila z razlogi za vnos zakonskih podlag v zvezi s priznanjem pravice do dela pokojnine osebam, ki so bile na predlog organov Republike Slovenije izvoljene na funkcijo ali imenovane na delovno mesto v organe nekdanje SFRJ (7. člen). Omenjenim posameznikom se del pokojnine prizna kot dodatek v višini razlike med osebno pokojnino, odmerjeno po veljavnih predpisih v Republiki Sloveniji ob upoštevanju dobe, dopolnjene v organu SFRJ, ter seštevkom obeh starostnih pokojnin, priznanih po določbah Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo o socialnem zavarovanju. Komisija predlagane rešitve podpira, saj so po njenem mnenju ustrezno argumentirane, jasno razvidne so tudi ocenjene finančne posledice predlaganih rešitev po posameznih letih.

Komisija ugotavlja, da je Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora v svojem mnenju podala kar nekaj pripomb na skoraj vsakega od členov predloga zakona, na

katere pa je pristojno ministrstvo v svojih pojasnilih podalo odgovore in na podlagi opozoril omenjene službe predlagalo tudi več amandmajev.

Večina razprave na seji komisije je bila namenjena spremembam v zvezi s poračunavanjem obveznosti države do SOP, ki zaradi različnih razlag veljavnih zakonskih določb že skoraj desetletje ostaja ključna sporna točka med državo in SOP. Omenjene različne razlage so tudi podlaga za več tožb, ki jih je SOP sprožil proti državi.

Komisija se je seznanila z obsežnimi pisnimi in ustnimi pripombami SOP, ki meni, da se z novim predlogom zakona poslabšuje rešitve, ki so bile sicer po njihovem mnenju ustrezno urejene s trenutno veljavnim Zakonom o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ), katerega ves čas enake določbe naj bi država vsa leta od njegovega sprejema razlagala na različne načine. Pripombam SOP se pridružuje tudi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.

SOP predlogu zakona nasprotuje v več delih. Med drugim predlaga, da bi bil SOP za stroške izplačevanja pokojnin upravičen do sredstev v višini 12 % dejansko ugotovljene obveznosti države iz prvega odstavka istega člena in ne zgolj v višini 1 %, kot predlaga predlagatelj. Prav tako predlaga mesečno akontativno in ne letno poravnavanje obveznosti države do SOP in nasprotuje omejitvi obveze države do izplačila pokojnin na način, da se pokojnina s strani države izplačuje zgolj do trenutka, ko član SOP pridobi pravico do starostne, predčasne in invalidske pokojnine, namesto ves čas prejemanja pokojnine SOP.

SOP opozarja tudi na retroaktivno naravo določb 19. člena predloga zakona, ki predvideva, da se bo obveznost države do SOP za leto 2015 ugotavljala že v skladu z novo sprejetimi določbami. Posledično SOP predlaga črtanje tega člena in izračun obvez države po trenutno veljavnih pravilih, ki so za SOP ugodnejša. V zvezi z navedenim komisija ugotavlja, da predlog amandmaja Vlade k 19. členu predloga zakona omenjeno retroaktivno naravo določb o ugotavljanju obveznosti države do sklada obrtnikov za 2015 ustrezno odpravlja (slednje se bo zdaj izvedlo še po starih, v 2015 veljavnih pravilih).

Komisija ugotavlja, da se večina nesporazumov med državo in SOP nanaša na različno razlago obveznosti države, da iz državnega proračuna zagotavlja sredstva za upokojene člane SOP, ki so pridobili pravico do skladove pokojnine na podlagi obdobja zavarovanja od uvedbe skladovega zavarovanja pa do 1. januarja 1983, in sicer do zneska minimalne pokojnine (štiriintrideseta alineja 161. člena ZPIZ-2). Slednje je sicer v tesni povezavi z vprašanjem sanacije finančnega stanja SOP in z zakonsko zapisano zahtevo v 425. členu ZPIZ-2, da se SOP preoblikuje v družbo za vzajemno zavarovanje, v skladu z določbami zakona, ki ureja zavarovalništvo. Slednje se sicer lahko izvede le na podlagi odobritve pokojninskega načrta in pridobitve dovoljenja za preoblikovanje družbe, kar pa je pogojeno s kapitalsko ustreznostjo družbe, čemur SOP zaradi nesaniranega stanja iz preteklosti ne more zadostiti. Popoln prehod na kapitalski princip delovanja SOP bo po trditvah SOP onemogočen toliko časa, dokler SOP ne bo saniran, kar naj bi bil po njegovi razlagi tudi osnovni namen določb 232. člena ZPIZ-1 in veljavnega ZPFOPIZ.

SOP meni, da je predlog zakona do SOP krivičen, da ni v skladu s sodbami sodišč, da je protiušten, da člane SOP obravnava slabše kot ostale upravičence in da bo

SOP zaradi prenizkih zneskov poračunov prisiljen znižati pokojnine svojim članom (trenutna povprečna pokojnina je 85 evrov), ki jih je trenutno 13.300. Po predlogu države naj bi se namreč obveznost države znižala na 1,3 milijona evrov, kar je 13,6 milijona evrov manj od zneska, ki ga je SOP uveljavljal lani.

Komisija je že v preteklem mandatu Državnega sveta, na 36. seji 11. 5. 2010, kot posebno točko dnevnega reda obravnavala problematiko delovanja SOP s poudarkom na njegovi sanaciji in obveznostih države v tej povezavi. Pri tem je bila soglasna, da jo je treba čim prej ustrezno razrešiti. S tega vidika aktualna sestava komisije podpira pripombe SOP, povezane z ureditvijo njegovega statusa, k čemur navaja tudi zakonodaja, saj se zaveda, da je končno treba najti dolgoročno rešitev, ki bo sprejemljiva za obe strani in bo na podlagi sanacije SOP omogočila preoblikovanje v vzajemno družbo, saj ta problematika že predolgo ostaja nerešena.

Komisijo sta zanimali tudi trenutna uspešnost poslovanja SOP in strategija razvoja njegovega poslovanja v nadaljnjih petih letih. Pri tem je bilo pojasnjeno, da SOP, poleg prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, že od leta 1996 izvaja tudi storitve rentnega in investicijskega zavarovanja na kapitalski način, da ta del poslovanja daje dobre rezultate, posledično je perspektiva delovanja sklada pozitivna. Tudi v tem pogledu poudarjajo, da nesaniirano stanje iz preteklosti predstavlja oviro za nadaljnji razvoj sklada.

Komisija ugotavlja, da se največji razkorak med razlagami SOP in državo pojavlja prav glede namena poračunavanja obveznosti, saj SOP meni, da poračunavanje ni namenjeno pokrivanju tekočih izplačil pokojnin posameznim članom SOP, ampak nadomestitvi izpada vplačil članov, ki so se v obdobju 1965–1985 uporabljala za izplačilo pokojnin iz SOP. Na tak način naj bi se izvedla finančna sanacija za prvih 45 let poslovanja SOP (do leta 2000), k čemur se je po besedah SOP država zavezala v 232. členu ZPIZ-1.

Pristojno ministrstvo, nasprotno, pojasnjuje, da država ni zavezana reševati finančnega stanja SOP, ampak z vidika enakosti državljanov zgolj zagotoviti socialno varnost članom SOP, ki so v obdobju, ko se niso mogli vključiti v splošno pokojninsko zavarovanje (do 1965), bili primorani vplačevati v sklad po dokladnih principih, ob uvedbi novega principa delovanja zbiranja sredstev za dodatno pokojninsko zavarovanje (kapitalski princip, po katerem se zbirajo sredstva na osebnih računih zavarovancev in se ne porabljajo sproti za izplačilo pokojnin) pa so bili deležni negativnih posledic, to je primanjkljaja sredstev za izplačila svojih pokojnin.

Predlagatelj po drugi strani meni, da so dosedanje določbe glede obveznosti države do SOP nejasne in posledično v praksi neizvedljive. S predlaganimi podrobnejšimi razlagami obveznosti države do SOP po besedah predlagatelja država za 5.200 članov SOP, ki so vstopili v zavarovanje v SOP do vključno 31. 12. 1982, do izpolnitve pogojev za starostno, predčasno ali invalidsko pokojnino iz zakona, ki ureja obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zagotavlja izplačilo celotnega zneska pokojnine, ki so jo pridobili pri skladu obrtnikov, ampak največ do zneska 26 % najnižje pokojninske osnove, določene po 36. členu ZPIZ-2. Predlagatelj pri tem dodatno pojasnjuje, da je namen zakonskih določb zagotovitev socialne varnosti za tiste člane SOP, ki so vplačevali prispevke v SOP v obdobju od 1956–1965, ko je na podlagi vplačil članov po dokladnih načelih SOP opravljal socialno funkcijo namesto države. Država jim tako zagotavlja pokojnine do zakonsko določene višine do trenutka, ko pridobijo pravice iz naslova splošnega obveznega pokojninskega in

invalidskega zavarovanja. Komisija pri tem navaja, da se je na podoben način tudi že v 80.-ih let prejšnjega stoletja iz sistema socialnega varstva zagotavljalo sredstva obrtnikom, katerih pokojnine so bile prenizke za preživetje.

Preostali člani SOP, ki so v zavarovanje pri SOP vstopili po letu 1965 (malo več kot 8.000), pa so se na podlagi takrat uveljavljenega Temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju že lahko vključili v splošen sistem pokojninskega zavarovanja pod pogojem dosežene zavarovalne dobe 20 let, zato do njih država po pojasnilih ministrstva nima obvez. Hkrati ministrstvo dodatno pojasnjuje, da se s predlaganimi rešitvami rešuje obveze države do članov SOP in ne do sklada samega.

Glede določitve pavšalnega zneska za stroške izplačevanja pokojnin v višini 1 % dejansko ugotovljene obveznosti države do SOP pa predlagatelj pojasnjuje, da država SOP zagotavlja povrnitev stroškov, ki jih ima slednji z izplačilom pokojnin članom, ki jim je država zavezana plačevati pokojnine do pridobitve pravic do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine v sistemu splošnega obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ne pa tudi stroškov upravljanja s kritnim skladom SOP.

Po koncu razprave je komisija sprejela sledeča sklepa:

- 1. Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Predlog zakona o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1) podpira.**
- 2. Komisija podpira pripombe Sklada obrtnikov in podjetnikov in poziva predlagatelja in pristojni odbor Državnega zbora, da jih ponovno proučita in v nadaljevanju zakonodajnega postopka v čim večji možni meri upoštevata.**

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Tomaž Horvat, mag.

Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun, l.r.
predsednik komisije